

YEREL YÖNETİM STRATEJİK PLANLARINDA KENTSEL DİRENÇLİLİĞİN EKSİKLİĞİ: 6 ŞUBAT KAHRAMANMARAŞ DEPREMİNDEN ETKİLENEN KENTLER ÜZERİNDEN BİR İNCELEME¹

Lack of Urban Resilience in Local Government Strategic Plans: A Study
on 6 February Kahramanmaraş Earthquake Affected Cities

Pınar SAVAŞ YAVUZÇEHRE* - Alperen AKGÜL**

Öz

Kentsel dirençlilik, risk durumu karşısında değişen şartlara uyum sağlayabilme ve kentin kültürel, ekonomik, kurumsal ve sosyolojik değişimlere yönelik hazırlıklı olabilme ve fonksiyonlarını olabildiğince devam ettirebilmesi anlamını taşımaktadır. Kahramanmaraş depremlerinin olumsuz sonuçlarının sorumlularından biri yerel yönetimlerdir. Zira kentlerin karşı karşıya kaldıkları menfi olaylara karşı direnç göstermesi yerel yönetimler başta olmak üzere politika yapımcıların, kentlilerin ve karar vericilerin sorumluluğundadır. Çalışmanın amacı, afet öncesi döneme odaklanarak, depremden etkilenen illerin yerel yönetimlerinin afet risklerini değerlendirme ve planlama açısından sorgulamaktır. Çalışmada belediyelerin 2020-2024 faaliyet dönemini kapsayan stratejik planlarında afet yönetimi, kentsel dirençliliği, doğal afetler ve özellikle depreme yönelik uyguladıkları/uygulamadıkları kamu politikaları üzerinde durulacaktır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi ile gözlem teknikleri kullanılarak hazırlanmıştır. Çalışma sonucunda, deprem yaşayan kentlerin belediye stratejik planlarında afete hazırlık açısından yeterli olmadıkları sonucu elde edilmiştir. Risk altındaki Anadolu kentleri için de kentsel dirençliliğin artırılması hedefi doğrultusunda doğal afet, risk ve tehlike gibi şok olaylarına hazırlıkların, politika aktörleri tarafından yerel yönetimlerin gelecek dönem stratejik planlarında daha fazla yer almasının sağlanması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Dirençlilik, Afet Yönetimi, Stratejik Planlama, Yerel Yönetimler, 6 Şubat Depremi

ABSTRACT

Urban resilience means the ability to adapt to changing conditions in the face of risk and to be prepared for cultural, economic, institutional and sociological changes in the city and to maintain its functions as much as possible. Local administrations are responsible for the negative consequences of the Kahramanmaraş earthquakes. Because the resilience of cities against the negative events they face is the responsibility of policy makers, urbanites and decision makers, especially local governments. The aim of the study is to question the "local governments" of the earthquake-affected provinces in terms of disaster risk assessment and planning by focusing on the pre-disaster period. The study will focus on the public policies implemented/not implemented by municipalities for disaster management, urban resilience, natural disasters and especially earthquakes in their strategic plans covering the 2020-2024 activity period. The study was prepared using document analysis and observation techniques, which are qualitative research methods. As a result of the study, it was concluded that the municipal strategic plans of earthquake-prone cities do not have a sufficient scope in terms of disaster preparedness. In line with the goal of increasing urban resilience for Anatolian cities under risk, it is expected that preparations for shock events such as natural disasters, risks and hazards should be included more in the future strategic plans of policy actors and local governments.

Keywords: Urban Resilience, Disaster Management, Strategic Planning, Local Administrations February 6 Earthquake

¹ Bu çalışma, "Yerel Yönetim Stratejik Planlarında Kentsel Dirençliliğin Eksikliği" başlığıyla Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Ağı KBAM 9. Sempozyumunda özet metni yayınlanan bildirinin genişletilmiş ve değiştirilmiş versiyonudur.

*Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi, pyavuzcehre@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7726-1119

**Arş. Gör., Pamukkale Üniversitesi, alperena@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2128-0545

1. GİRİŞ

Dünya genelinde sayıları ve nüfusları durmaksızın artan kentlerin doğal ya da insan kaynaklı şok veya streslerden etkilenebilirliği ve kırılganlığı da artmaktadır. Bu hassasiyete karşı kentlerin dirençliliğinin artırılması gerekmektedir. Disiplinler arası incelenen dirençlilik kavramının kentleşmenin artış eğilimi gösterdiği son yüzyıllarda kentlere entegre edilme ihtiyacı artmıştır. “Kentsel dirençlilik, bir kent veya toplumun, doğal afetler, ekonomik krizler, demografik değişiklikler, salgınlar gibi pek çok tehlikeye, afetlere ve risklere hazırlıklı olma, bunlara yanıt verme ve uyum sağlama kapasitesidir” (Tuğaç, 2019, s. 1010). Kentlerin dirençliliği, menfi olayları üstlenebilme kabiliyeti olarak tanımlanmaktadır. Yaşanacak şok, tehlike ve afet gibi olaylarda kentin sistemler ekseninde uyum sağlama ve yenilenebilirlik faaliyetlerinin süreklilik arz etmesi kentin temel dirençliliğini oluşturmaktadır. Dolayısıyla kentsel dirençlilik, bütünüyle mücadele kapasitesinden ziyade dönüşüm evrelerini, sistemsel hazırlığı ve sürekliliği de içerisinde barındıran bir kavramdır. Sistemin sürekliliğinin sağlanması ise politika yapıcılarının karar alma süreçlerindeki etkinliği ve etkililiğinden geçmektedir. Türkiye gibi ülkelerde politika yapıcılarının menfi olaylara bütüncül yaklaşımı tartışmalıdır. Kentsel dirençlilik ve afet yönetimi gibi kavramlar genellikle “yanıt verme”, yaşanan olay sonrasında ortaya çıkan refleksif müdahalelerden oluşmaktadır. 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremlerin neticesinde yaşanan yıkımın boyutu ise kentsel dirençliliğin sorgulanmasına yol açmıştır. Türkiye’de kentsel dirençliliğin sağlanması ulusal anlamda merkezi hükümetin sorumluluğundayken kentsel düzeyde yerel yönetimlerin sorumluluğundadır. Merkezi düzeyde kent ölçeğinde dirençliliğin sağlanması ise üst politika belgeleri olarak adlandırılacak Kalkınma Planları, ulusal strateji belgeleri, ekonomi planları, orta vadeli planlar, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı gibi planlarla oluşturulurken Çevre Kanunu, Toplu Konut Kanunu, Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve İmar Kanunu gibi mevzuat hükümlerinden de faydalanılmaktadır. Yerel yönetimlerin dirençlilik hususundaki çalışmaları ise stratejik planlar, performans programları ve eylem planları ekseninde oluşmaktadır.

Bütünleşik afet yönetimi süreci, belirli aşamalardan oluşmaktadır. Afet öncesi, afet sırası ve afet sonrası olarak üç ayrı gruplandırılmayla incelenebilecek afet yönetimi sürecinin ilk aşamasında sakinim, azaltma ve önceden hazırlıklı olma evreleri bulunmaktadır (Kahraman vd., 2021, s. 13). Afet ve acil durumların önlenmesi ve etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla afet öncesi aşamalarının göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Afet esnasında müdahale ve ilk yardım, afet sonrasında ise iyileştirme ve yeniden inşa evreleri, afet yönetimi döngüsünün diğer halkalarıdır (Özmen vd., 2005). Doğal afetler önlenemez ancak zararları azaltılabilir anlayışından hareketle, afet yönetimi döngüsünün göz önünde bulundurulduğu çalışmada, afet safhalarının “Sakinim (Mitigation)” ve “Önceden Hazırlıklı Olma (Preparedness)” evrelerine yoğunlaşarak, deprem illerinin kentsel dirençlilikleri ve doğal afet öncesi afete ne denli hazırlıklı oldukları tartışılmaktadır.

Deprem sonrası yaşanan can ve mal kaybı düşünüldüğünde yerel yönetimlerin uyguladıkları kamu politikalarının yetersizliği/eksiklikleri ortadadır. Merkezden yönetim ve yerel yönetim politika aktörlerinin mevzuat ve planlar çerçevesinde afetlere yönelik hazırlığın sorgulanması ihtiyacı üzerinden yola çıkılan çalışmada 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremden etkilenen illerin 2020-2024 faaliyet dönemini kapsayan stratejik planları incelenmiştir. Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Osmaniye, Gaziantep, Şanlıurfa, Malatya, Diyarbakır, Adana, Kilis ve Elazığ'ın etkilendiği deprem sonucunda Türkiye geneli kentlerin dirençliliği sorgulanmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda kentlerin dirençliliğini sağlama ve yaşanacak şok, tehlike gibi olaylara karşı deprem illerinden hareketle diğer belediye ve karar vericilere politika önerilerinin getirilmesi amaçlanmıştır.

Afet yönetimi döngüsünde kentsel dirençliliğin belediye ölçeğinde faaliyet alanlarının analiz edilmesini konu edinen çalışma, kentlerde afet sonrası aynı deneyimlerin yaşanmaması amacıyla düzenli bir afet yönetimi sistemi kurulmasına dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede belediyelerin kentsel dirençliliklerini arttırmaları beklenmektedir.

2. YÖNTEM

Çalışma, 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremden etkilenen illerin stratejik planlarında mahalli idarelerin kentsel dirençliliğe yönelik hazırlıklarının bulunup bulunmadığı sorusuna odaklanmıştır. Çalışmada, nitel veri toplama yöntemi olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda çalışmada 6 Şubat 2023 depreminden etkilenen kentlerin 2020-2024 faaliyet dönemlerini kapsayan stratejik planları doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu uyarınca belediyelerin ifa etmekle yükümlü olduğu sorumluluklar çerçevesinde hazırlanmakta olan stratejik planlar, depremden etkilenen 11 belediyenin resmî web sitelerinde ve "Kamuda Stratejik Yönetim" web sitesinde yayımlanmaktadır. İncelenen stratejik planlar neticesinde Türkiye'deki kentlerin kentsel dirençliliği sorgulanmaya çalışılarak kamu politika önerileri getirilmesi amaçlanmıştır. Stratejik planların incelenmesi hususunda Korkın ve Öztop'un 2022 yılında yayımlanan "Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarında Afet Yönetimi" makalesinde uyguladıkları yöntemden yola çıkılarak depremden etkilenen illerin afetlere hazırlıklı olma kapasiteleri ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmada belediyelerin stratejik planları kurumsal tarihçe, mevzuat analizi, üst politika analizi, afetlere yönelik birimler, bütçelendirme, projeler, performans göstergeleri, hedefler, PESTLE Analizi, SWOT Analizi, iş birliği kurumları, risk analizi, ihtiyaç ve tespitler ile araç, gereç ve donanım başlıklarına ayrılarak tablo oluşturulmuştur. Depremden etkilenen kentlerin afetlere hazırlık evreleri tablo vasıtasıyla analiz edilmiş ve belirlenen eksiklikler doğrultusunda yerel yönetimlere yönelik kamu politikası önerileri getirilmiştir.

3. AFET YÖNETİMİ

Yeryüzünde doğal veya beşerî şartlar dolayısıyla oluşan, sonucunda maddi ve manevi birtakım zararlara sebep olan menfi olayların geneli afet olarak anılmaktadır. Afet kavramı,

sosyal bilimler disiplininin bir sonucu olarak, çeşitli ve çok boyutlu incelenmesi gereken bir kavramdır. Öyle ki afet Birleşmiş Milletlere göre “Etkilenen topluluğun veya toplumun kendi kaynaklarını kullanarak başa çıkma yeteneğini aşan, yaygın insani, maddi, ekonomik veya çevresel kayıp ve etkileri içeren bir topluluğun veya toplumun işleyişinde ciddi bozulma” anlamını taşımaktadır (United Nations, 2009). Yaşanan afetin boyutu ile ilgili bir “kayıp” yaşanması gerekmektedir. Afetin doğurduğu sonuçlar neticesinde meydana gelen kayıpların en aza indirgenmesi, afet yönetimi ile sağlanmaktadır. Ancak afet yönetimi kavramının yalnızca afet sonucu iyileştirme mekanizmaları ile ilişkilendirilmemesi gerekmektedir. Zira afet yönetimi, afetin her aşaması ile ilgilenmektedir. Afet öncesi, sırası ve sonrası evreler için bütünsel bir afet yönetimi oluşturulması hükümetlerin, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversiteler gibi diğer paydaşların eşgüdümü ve sorumluluğuna tesis edilmelidir.

Afet yönetimi, Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğüne göre “Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afet sonucunu doğuran olaylara zamanında, hızlı ve etkili olarak müdahale edilmesi ve afetten etkilenen topluluklar için daha güvenli ve gelişmiş yeni bir yaşam çevresi oluşturulabilmesi için toplumca yapılması gereken topyekûn bir mücadele sürecidir. Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması amacıyla, afet öncesi, sırası ve sonrasında alınması gereken önlemler ve yapılması gereken çalışmaların planlanması, yönlendirilmesi, koordine edilmesi, desteklenmesi ve etkin olarak uygulanabilmesi için toplumun tüm kurum ve kuruluşlarıyla, imkân ve kaynaklarının belirlenen stratejik hedefler ve öncelikler doğrultusunda kullanılmasını gerektiren, çok yönlü, çok disiplinli ve çok aktörlü, dinamik ve karmaşık bir yönetim süreci” şeklinde tanımlanmaktadır (AFAD, ty). Burada dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan ilki afet yönetiminin yalnızca kurumsal bir planlama sonucu doğmamasıdır. Afet yönetimi olgusunun merkezi ve yerel yönetimler, STK’lar, üniversiteler gibi aktörlerinin yanında “toplum” faktörünün de dikkate alınması gerekmektedir. Kavrama yönelik bir diğer dikkat edilmesi gereken husus ise afet yönetimi sürecinin üç aşamalı (afet öncesi, sırası ve sonrası) bir süreç olmasıdır. Afet öncesi evresinde, olası afetin sonuçlarını en aza indirmek amacıyla gerekli idari, teknik ve mevzuat önlemlerinin alınması, hükümetlerin kalkınma ve gelişme planları gibi orta – uzun vadeli stratejik planlarında afet yönetimi olgusunun eklenmesi gibi hususlar yer almaktayken afet sırasında bölgeden haber alma ve ulaşım sağlama, hasar tespiti, toplanma alanları ve insanların temel ihtiyaçlarını karşılama gibi çalışmalar yer almaktadır. Afet sonrasında ise maruz kalan topluluğun psikolojik ve bedensel sağlığının en kısa sürede sağlanması ve olası diğer afetler için hazırlık yapma gibi çalışmalar afet yönetiminin sürekliliğinin sağlanması açısından önem arz etmektedir (Büyükkararcıoğlu, 2016, s. 205). Kısacası afet yönetimi, bütünüyle müdahale veya iyileştirme olarak anlaşılmalıdır. Bu doğrultuda afet yönetimi, toplumun çevresinde yaşadığı doğa olaylarından haberdar olmaları, tanımları, bilinçlenmeleri ve yaşanması muhtemel diğer doğa olaylarından en az şekilde etkilenmelerini sağlayacak çalışmaların tümünü ifade etmektedir (Erkal ve Değerliyurt, 2011, s. 151).

Afet yönetimi planlı bir süreci; her türlü tehlikeye karşı zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme dahil bütün aşamaları beraberinde getirmektedir. Modern afet yönetimi sistemi dört ana evreden oluşmaktadır (Erkal, 2009, s. 152): “Azaltma” aşaması doğal afetlerin henüz gerçekleşmediği süreçte yapısal ve yapısal olmayan önlemleri içeren, afetin önüne geçmeyi amaçlayan birtakım çalışmaları içermektedir. Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi’ne (UNDDR) göre risk azaltma aşamasında, ulusal platformlar da dahil olmak üzere afet riski yönetişiminin güçlendirilmesi; afet riski yönetimi için hesap verebilirlik;

hazırlıklı olma; paydaşların ve rollerinin tanınması; yeni risklerin yaratılmasını önlemek için riske duyarlı yatırımların harekete geçirilmesi; sağlık altyapısının, kültürel mirasın ve iş yerlerinin dayanıklılığı; uluslararası işbirliğinin ve küresel ortaklığın güçlendirilmesi ve uluslararası finans kuruluşlarından mali destek ve krediler de dahil olmak üzere riske duyarlı politikalar ve programlar yürütülmesi gerekmektedir (UNDDR, 2015). Afet yönetiminin “Hazırlık” evresinde ise tehlikeye uyumlu pratiklerin geliştirilmesi ve pratikler aracılığıyla olası tepkilerin incelenmesi, eylem planlarının yapılması ve örgütsel/kurumsal önlemler alınması gibi çalışmalar yer almaktadır. Afet yönetiminin hazırlık evresi, afet zararını minimal düzeye getirmeyi amaçlayan ve toplumun afetlerin karşısında dirençliliğini arttırmaya yönelik faaliyetleri içerisinde barındıran süreci ifade etmektedir. Bu amaçla eğitim, seminer, bilinçlendirme gibi çalışmalar afetin hazırlık evresinde yer almalıdır. “Müdahale” evresinde ise hayata geçirilen önlemler ve afet yönetiminin önceki evrelerinden alınan tecrübe ile afetin üstesinden gelinmeye çalışılmasıdır. Müdahale sürecinde artık afet yaşanmıştır ve acil yardım desteği, kurtarma operasyonları ve en kısa sürede normal hayata dönüşün gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler yer almaktadır. Müdahale süreci çalışmaları olay sonrası olan faaliyetleri kapsamaktadır. Afet yönetiminin son evresi ise “Kurtarma ve İyileştirme” evresidir. Kurtarma ve iyileştirme evresi, bir diğer adıyla rehabilitasyon, merkezi, yerel yönetim ve diğer paydaşların yönetişimi ile temel hizmetlerin eski hâline getirilmesi, fiziki, toplumsal, ekonomik ve psikolojik zararların azaltılması gibi afet sonrası çalışmalardan oluşmaktadır (Toprak Karaman, 2016, s. 5-6).

Temelde zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme evrelerinden oluşan bütünlük süreci tahmin ve erken uyarı, afetler, etki analizi ve yeniden yapılanma evrelerini eklemek de mümkündür. Böylece bütünlük afet yönetimi sistemi oluşacaktır. Ayrıca afet yönetimi evrelerinin zincir şeklinde süreklilik arz eden bir yapı olması gerekmektedir. Afet öncesi “kayıp ve zarar azaltma”, “hazırlık” ve “tahmin ve erken uyarı” gibi korumaya yönelik çalışmalar literatürde “risk yönetimi” adını almaktadır. Aynı zamanda “etki analizi”, “müdahale”, “iyileştirme”, “yeniden yapılanma” gibi afet sırası veyahut afet sonrasında yapılan çalışmalar ise “kriz yönetimi” olarak tanımlanmaktadır (Kadıoğlu, 2008, s. 2-9). Risk yönetimi ve kriz yönetimi, girift yapıdadır. Bütüncül bir afet yönetimi yaklaşımında risk ve kriz yönetimi birlikte götürülmeli ve ihmal edilmemelidir.

3.1. Türkiye’de Afet Yönetimi

1939 Erzincan Depremi sonrası Türkiye’de afete yönelik kamu politikaları geliştirilmeye başlanmıştır. 1959 yılında 7269 Sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” kabul edilmiştir. 1988 yılında ise “Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik” ile afet bölgesine ve afetzede vatandaşlara etkin şekilde hizmet ulaşımı sağlanması amaçlanmıştır. Maddi ve manevi çok büyük kayıplara neden olan 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi sonrası Türkiye’de afet yönetimi konusunda yeni adımlar atılması gerekmiştir. Kurumlararası eşgüdümün sağlanması, yetki ve sorumlulukların baştan tanımlanması, koordinasyonun tek bir kurumda toplanması gerektiği görülmüştür. Depremin ardından İçişlerine Bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığına Bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlığa Bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılmıştır. Tüm yetki ve sorumluluklar tek bir kurumda toplanarak 2009 yılında 5902 sayılı yasa ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Başbakanlığa bağlanmıştır. AFAD, 2018

yılında 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. 7269 sayılı kanun gereği afet yönetimi, 2018 yılından sonra Cumhurbaşkanlığı teşkilatı altına alınmıştır. Böylece afet yönetimi İçişleri Bakanlığı ve dolayısıyla Cumhurbaşkanı tarafından yürütülmeye başlanmıştır (AFAD, 2024)

Türkiye'de afet yönetimi, tarih boyunca reflekse dayalı ve merkezi örgütlenmenin temel aktör olduğu süreci ifade etmiştir. Reflekse dayalı ifadesinden kasıt afet yönetiminin ilk iki evresi olan azaltma ve hazırlık evrelerinin göz ardı edildiği gerçeğidir. Zira Türkiye'nin deprem kuşağında yer alması ve gerçekleşen her büyük depremin ardından ağır şekilde can ve mal kaybının yaşanması Türkiye'de doğal afet bilincinin yeterince gelişmemesinden dolayıdır. Genellikle yaşanan doğal afet sonucu müdahale ve iyileştirme çalışmalarının önemsendiği Türkiye'de afet yönetiminde bütüncül bir yaklaşım için örgütlenme ve mevzuatın geliştirilmesi anlamında birtakım çalışmalar da yer almaktadır. Özellikle yerel yönetimlerin, uluslararası kaynakların, özel sektörün ve de halkın afet yönetimine yönelik düzenlemelerin içinde yer alması bu aşamada önem arz edecektir. Türk afet yönetimi sistemini merkezi birimler ve taşra birimleri şeklinde ayırmak mümkündür. Afet yönetimi merkez ve taşra örgütlenmeleri ise Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından yürütülmektedir.

AFAD'ın görevleri 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde "*Afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetlerin ülke düzeyinde etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması ve olayların meydana gelmesinden önce hazırlık ve risk azaltma, olay sırasında yapılacak müdahale ve olay sonrasında gerçekleştirilecek iyileştirme çalışmalarını yürüten kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması, yurt içinde ve yurt dışında insani yardım operasyonlarının yapılması ve koordine edilmesi ile bu konularda politika önerilerinin geliştirilmesi ve uygulanması*" olarak özetlenmektedir (Resmî Gazete, 2018). Aynı zamanda AFAD'ın kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, STK'lar, özel sektör kuruluşları, belediyeler, il özel idareleri ve uluslararası kuruluşlar ile iş birliği yapma yetkileri de Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde bulunmaktadır. AFAD teşkilatı ise AFAD Başkanı, Planlama ve Risk Azaltma Dairesi, Müdahale Dairesi, İyileştirme Dairesi, Sivil Savunma Dairesi, Personel ve Destek Hizmetleri Dairesi, Eğitim Dairesi, Dış İlişkiler ve Uluslararası İnsani Yardım Dairesi, Denetim Hizmetleri Dairesi, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlıkları ve Hukuk Müşavirliği'nden oluşmaktadır (AFAD, 2021).

Afet yönetiminin taşra örgütlenmesi ise Afet ve Acil Durum Yönetimi İl Müdürlükleri tarafından yürütülmektedir. AFAD'ın taşra teşkilatı olan İl Müdürlükleri İl yönetimine yani "vali"ye tabiidir. İl müdürlükleri, AFAD'ın yıllık programlarına uymak ve faaliyet raporlarını düzenlemekten sorumludur (Sezer ve Tozbey, 2023, s. 87-88). Merkez ve merkezin taşra teşkilatı haricinde afet ile ilgili diğer yetkili veya sorumlu kurum ve kuruluşlar ise üniversiteler, belediyeler, il özel idareleri, sivil toplum kuruluşları, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF), Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK), Türk Silahlı Kuvvetleri, Kızılay, Arama Kurtarma Derneği (AKUT) ve Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri Derneği (UMKE-DER) olarak sıralamak mümkündür.

Türkiye'de mevzuat düzeyinde afet yönetimi ile ilgili düzenlemeler 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5902 Sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun çerçevesinde düzenlenmektedir. Afet yönetiminin merkeziyetçi yapısını, yerel düzeydeki yapıyı ve işleyişi düzenleyen yasalar ile azaltılmaya çalışıldığı mevzuat özelinde görülmektedir. Öyle ki, 5302 Sayılı Kanunu'nun 69. Maddesindeki deprem, yangın, sanayi kazaları ve diğer doğal afetlerden korunmak amacıyla il özel idaresinin afet ve acil durum planlarını yapması, planın hazırlanmasında il ölçeğinde

gerekli koordinasyonun kamu kuruluşları ve üniversiteler aracılığıyla sağlanması yetkisinin bulunması bu duruma örnek teşkil etmektedir (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005). 5216 Sayılı Kanun'un 7. Maddesine göre ise büyükşehir belediyelerinin büyükşehir düzeyinde doğal afet ile ilgili planlama yapma, afet bölgelerine araç ve malzeme temin etme, itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütme; konut, fabrika, işyerleri, eğlence yerleri ve kamu kuruluşlarının binalarını afetlere karşı koruma, denetleme ve gerekli izin ve ruhsatları doğal afet mevzuatları uyarınca vermesi gibi yetkileri bulunmaktadır (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004). Büyükşehir Belediyelerine verilen yetkilerin benzerleri, belediyelerde de bulunmaktadır. Ek olarak, 5393 Sayılı Kanun'un 53. Maddesinde belediyelerin, il özel idarelerine benzer şekilde yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak ve zararını azaltmak amacıyla afet ve acil durum planlarını yapma ve gerektiğinde ilgili bakanlık, meslek kuruluşları ve kamu kuruluşlarıyla eşgüdüm yetkisi bulunmaktadır. Keza belediyeler, belediye sınırları dışında yer alan bölgelerde doğal afet yaşanması durumunda bölgeye yardım ve destek sağlayabilmektedir (Belediye Kanunu, 2005). Şüphesiz yerel yönetimlere verilen yetki ve sorumlulukların doğru ve etkin biçimde kullanılması, kentsel dirençliliği artırmada ve ülke düzeyinde afet yönetişimini sağlamada önemli bir potansiyeldir.

4. STRATEJİK PLANLAMA

Strateji kavramı, askeri kökenli bir kavram olup, Yeni Kamu Yönetimi (YKY) anlayışının bir çıktısı olarak özel sektörde 1960'lı yıllardan itibaren kullanılan, kurumda planlamayı öncelleyen bir olgudur. Dwight Waldo'ya göre YKY, genç kamu yöneticilerinden oluşmaktadır. YKY, döneminin düşüncelerini, olaylarını yansıtan ve eski kamu yönetimi anlayışını ideolojik, felsefi ve metodoloji eksikliği içermesi sebebiyle eleştiren bir düşünce hareketidir (Waldo, 1972, s. 239). Aynı zamanda YKY, ırkçılık, şiddet ve gelir adaletsizliği gibi sosyal eşitsizliklere karşı duyarlı, proaktif, bilimsel ve metodoloji sahibi, rasyonel, hümanist ve teşkilatlanmada ileri tekniklerin uygulandığı yönetim biçimini ifade etmektedir (Waldo, 1972). Geleneksel kamu yönetiminden ayrılan (YKY), Yeni Kamu İşletmeciliği (YKİ), Yeni Kamu Hizmeti ve Neo-Weberyen Devlet gibi modern kamu yönetimi akımlarının kamu sektöründe uygulamaya yönelik birtakım çözümlenmeleri bulunmaktadır. Özellikle YKY ve YKİ akımlarının özel sektör normlarını kamu sektörüne uyumlaştırma gayeleri, insan kaynakları yönetimi, stratejik yönetim, stratejik planlama, yönetişim, program bütçe ve performans esaslı bütçe gibi kavramlar ekseninde gerçekleşmiştir.

Kaufman ve Jacobs'a (1987) göre, stratejik planlama 1950'lerde özel sektörde ortaya çıkan bir kavramdır. Kökeni, hızla değişen ve büyüyen şirketlerin, geleceğin giderek daha belirsiz görüldüğü bir ortamda ilerleyen faaliyetlerini etkin bir şekilde planlama ve yönetme ihtiyacına bağlı olarak ortaya çıkmıştır (Albrechts, 2001, s. 294). 1970'li yıllarda ise başta ABD olmak üzere diğer devletlerin kamu kurumlarında kullanmaya yönelik ilgisini çekmiştir. Türkiye'de ise 2000'li yılların başından itibaren uygulanmaktadır.

Modern kamu yönetimi akımlarının bir çıktısı olarak nitelendirilebilecek stratejik plan kavramı, planlama kavramından hareketle tanımlanabilmektedir. Yönetim biliminde planlama, idarenin önceliklerini önem ve uygunluk sırasına göre sıralayan bir kavramdır. Bu doğrultuda planlama, örgütün elindeki kaynakların belirlenerek bu kaynakları en etkin ve verimli şekilde nasıl kullanılacağına belirlenmesidir (Nalcı Arıbaş, 2014, s. 82). Stratejik planlama ise mevcut kaynakları en verimli şekilde kullanarak kurumun ulaşmak istediği noktaya geçiş sürecinde yürüttüğü planlı faaliyetleri ifade etmektedir. Bu planlı faaliyetler ekseninde örgütün neyi nasıl

yapacağı kesinleşmekte ve örgütün uzun vadeli bir yol haritası geliştirerek spesifik hedefler belirlenmesinde kılavuz görevi görecektir (Genç, 2009). Stratejik plan yapımı, süreç, kurumsal tasarım ve mobilizasyon ile ilgili olduğu kadar önemli teorilerin geliştirilmesi ile de ilgilidir. Stratejik mekânsal planlama, yalnızca geleneksel planlamaya odaklanmanın yerini alan bütünleşmiş sosyo-ekonomik eylem planlarına daha fazla yönelik bir kavramdır. Bununla birlikte, stratejik mekânsal planlama sistemlerinin istenen sonucu sağlama kapasitesi sadece sistemin kendisine değil, altında yatan koşullara da bağlıdır. Mekânsal planlamaya yönelik kamusal ve profesyonel tutumlar ve süreci harekete geçirmeye dahil olan kurumların siyasi iradesi dahil olmak üzere bu koşullar, planlama sistemlerinin seçilen stratejileri uygulama yeteneğini etkiler. İstenen mekânsal sonucu sağlamak ve uygulamak için gereken adımlar, planlamaya dahil kurumların yapılarına göre değişiklik göstermektedir (Albrechts, 2001 s. 295). Bu doğrultuda stratejik planlama, stratejik yönetimin de bir adımını oluşturmaktadır.

Stratejik planlama süreci, temelde dört sorudan oluşmaktadır. Kurum tarafından strateji geliştirilebilmesi adına ilk olarak “Sorun nedir?” sorusu sorulması gerekmektedir. Devamında “Neredeyiz ve nereye gidiyoruz?”, “Nereye varmak istiyoruz?” ve “Oraya nasıl varacağız?” sorularının sorulması elzemdir. Strateji geliştirme sürecinin bütün aşamalarında kullanılması gereken araç ve teknikler ve kimlerin dahil edilmesinin gerektiği soruları planlama aşamasının hepsinde geçerlidir (Strategy Unit, 2004, s. 7). Bu eksende stratejik plan oluşturmak için SWOT Analizi, PESTLE Analizi, GZFT Analizi gibi teknikleri kullanmak mümkündür. Stratejik plan oluşturulduktan sonra ise performans programları ve faaliyet raporları ile planın takip edilmesi misyon ve vizyon ekseninde verimliliği arttıracaktır.

4.1. Türk Kamu Yönetiminde Stratejik Planlama

Türk kamu yönetiminde stratejik planlama olgusu, 2000’li yılların başına tekabül etmektedir. Ancak planlama kavramının Planlı Kalkınma Dönemi’nden itibaren yer aldığını söylemek de yanlış olmayacaktır. Devletçi kamu politikalarından hareketle 1960 öncesi planlamaya yönelik ilk girişim 1934 tarihli I. Beş Yıllık Sanayi Planı’dır. Devlet Planlama Teşkilatı’nın (DPT) kurulmasının ardından düzenli kalkınma planı çerçevesinde “Beş Yıllık Kalkınma Planları” uygulanmaya başlanarak kamu politikaları plan ve program çerçevesinde yürütülmeye çalışılmıştır.

2003 yılında kamu yönetiminin modernleştirilmesi ve yeniden yapılandırılması çerçevesinde yürütülen bir dizi idari reform alanı, stratejik planlamayı da kapsamaktadır. Öyle ki Türkiye’de stratejik planlamanın düzenlendiği ilk metin 5436 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve 5018 Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’dur (Genç, 2009). Aynı zamanda 5393, 5302 ve 5216 Sayılı Kanunlarda belediyelere ve il özel idarelerine stratejik planlama yapma zorunluluğu getirilmiştir.

Kamu kurumlarında stratejik planlamaya geçiş PEIR (Kamu Harcamaları Gözden Geçirme) Raporu ile gerçekleşmiş ve Dünya Bankası ile imzalanan PFPSAL (1. Program Amaçlı Mali ve Kamu Sektörü Uyum Kredi Anlaşması) ile bir kamu politikası hâline getirilmeye çalışılmıştır (Nalcı Arıbaş, 2014, s. 85). 2003 yılında PEIR ve PFPSAL Raporlarının yükümlülüklerini yerine getirme amacıyla 8 kurumda stratejik planlamaya geçilmiş ve 2005 yılında yürürlüğe giren 5018 Sayılı Kanun ile bütün kamu kurumlarında stratejik plan hazırlama zorunluluğu getirilmiştir.

5018 Sayılı Kamu Mali ve Yönetim Kontrol Kanunu'na göre stratejik plan "Kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plan" olarak ifade edilirken Madde – 9'da uygulama esasları belirtilmiştir. Kanuna göre Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen politikalar, ilgili mevzuatlar ve temel ilkeler çerçevesinde kamu kurumları misyon ve vizyon oluşturma, ölçülebilir hedefler belirleme ve bu hedeflerin izleme ve değerlendirmesini yapma amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlamaktadır. Ayrıca kanuna göre stratejik planlar yıllık amaç ve hedefler ile performans göstergelerine de dayandırılmak zorundadır (Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2003). 5018 Sayılı Kanun'dan hareketle, yerel yönetimlerin stratejik plan yapma yükümlülükleri de bulunmaktadır. 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda nüfusu 50.000'in üzerinde olan belediyelerin stratejik plan hazırlama zorunluluğu bulunmakta ve belediye başkanının belediyeyi stratejik plana uygun yönetme görevi bulunmaktadır. Belediye başkanı, yerel seçimlerden itibaren altı ay içerisinde stratejik plan ve yıl başından önce performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunmakla da görevlidir. Stratejik plana yönelik değerlendirmeler Belediye Encümeni; stratejik plan kabulü ise Belediye Meclisi organları tarafından sağlanmaktadır (Belediye Kanunu, 2005). Keza 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nca benzer yetki, görev ve sorumluluklar valiye de tanınmaktadır. Vali; il özel idaresini stratejik plana uygun olarak yönetme, tıpkı 5393 Sayılı Kanun'daki gibi (yerel seçimler yerine genel seçimler olmak üzere) seçimlerden itibaren 6 ay içerisinde stratejik plan ve performans planı hazırlayıp il genel meclisine sunmaktadır. Ayrıca vali, stratejik plan hazırlama sürecinde üniversite, meslek odaları ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla müzakere ederek plan hazırlama sürecinde yönetime katkı sağlayabilmektedir (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005).

Yerel yönetimlerin stratejik plan hazırlama yetkileri, kentsel dirençlilik olgusuna katkı sağlamaktadır. İlgili mevzuat ve kamu politikalarını anlama adına, stratejik plan ve kentsel dirençlilik ilişkisini incelemek faydalı olacaktır.

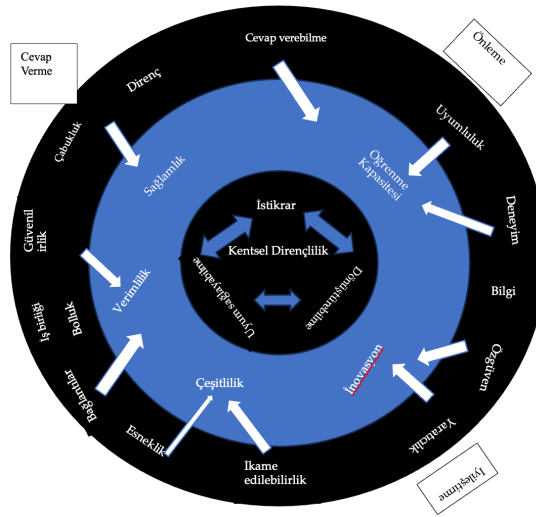
5. STRATEJİK PLANLAMA VE KENTSEL DİRENÇLİLİK

Kentsel dirençliliğin güçlendirilmesinde tüm kent sakinlerinin katkısı önemli olmakla birlikte, bu alandaki asıl sorumluluk kent yönetimlerine aittir ve onların rolü öncelikli derecede önem taşımaktadır (Kaya & Yaylı, 2023, s.378). Stratejik planlama ve kentsel dirençlilik olguları, merkezi ve yerel yönetimlerin, özel sektör ve dış paydaşların eşgüdümsele ve bütünlük ele alması gereken bir konudur.

Kentsel dirençlilik olgusu kabaca, ekonomik ve sosyo-kültürel sonuçları barındıran, kentlerin şok ve streslere karşı cevap verebilir olması ve yeni normale uyum sağlayabilme kapasitesini ifade etmektedir. Bu doğrultuda politika yapıcılarının stratejik plan, eylem planı ve performans programlarını kentlerin doğal afet, insani şok ve iklim değişikliği gibi göstergelere dayandırması önem arz etmektedir. Dirençlilik olgusu, kaynağını biyoloji ve ekoloji disiplinlerinden alan ve bir sistem içerisindeki ilişkilerin kalıcılığını belirleyen bir kavramdır. Parametrelerdeki değişiklik ve durum değişiklikleri gibi etkenlerin sonuçlarına bağlı olarak absorbe etme yeteneğinin ölçülmesi "dirençlilik" kavramını oluşturmaktadır (Holling, 1973, s. 16). Güncel yaklaşımda dirençlilik, yaşanan şoklarla mücadele etme kapasitesinden ziyade uyum yanıtlarının ve dönüşümlerin sistem tarafından karşılanması ve süreklilik arz etmesidir. Dirençli olma hususunun kentlere entegrasyonu ise kentlerin karşılaştığı iklim değişikliği, afetler, çevresel yıkım ve insan kaynaklı tehditler ekseninde gerçekleşmektedir (Tuğaç, 2019, s. 989). Kentlerin yaşanan bu stres ve

şoklara yanıt verme kapasitesinin ve uyumunun artırılması, dirençliliğin artırılması dolayısıyla gerçekleşecektir.

Dirençli bir şehir, temel işlevlerini, yapılarını ve kimliğini koruyup, sürekli değişim karşısında uyum sağlamaya ve gelişmeye devam ederken, herhangi bir şok veya stresi özümsemeye ve uyum sağlamaya hazırlıklı olmakta; sürdürülebilir kalkınmayı, refahı ve kapsayıcı büyümeyi teşvik etmektedir. Dirençliliği oluşturmak, tehlike ve risklerin belirlenmesini, değerlendirilmesini, kırılganlığın ve maruziyetin azaltılmasını, uyum kapasitesinin ve acil durum hazırlığının artırılmasını sağlamaktadır (ICLEI, 2019, s. 5). Bu doğrultuda kentsel dirençliliğin çeşitli boyutları bulunmaktadır. Kentlere fiziksel hasar veren savaşılar, saldırılar, doğal afetler, COVID-19 ve Veiba gibi pandemiler kentsel dirençliliğin fiziksel boyutunu oluşturmaktadır. Politik şok ve krizler -hatta pandemiler de bu listeye dahil edilebilir-kentlerin ekonomik ve sosyo-kültürel dirençliliğini etkileme boyutlarını oluşturmaktadır (Glaeser, 2022). Bu bağlamda kentsel dirençlilik, kentleri etkileyen diğer faktörlerle birlikte ele alınması gereken bir konudur. Ekonomi, yönetim, toplum ve çevre faktörlerini dirençlilik perspektifinden incelemek kentlerin sürdürülebilirliğine fayda sağlamaktadır. Kentlerin kompleks yapıları itibariyle dirençlilik olgusu disiplinler arası incelenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda kentler, ekoloji ve sürdürülebilirlik alanlarını kapsayan ekosistemler ve sosyo-ekolojik sistemleri, iklim değişikliklerini, tehlike ve risk alanlarını ve bölgesel ölçekte ekonomik sistemleri etkileyen disiplinlerin incelenme alanlarına tabii olmalıdır. Bütün ilgili disiplinler incelendiği takdirde, aşağıdaki tabloda kentsel dirençliliğin sistematik döngüsünden bahsedilmelidir.

Şekil 1 Kentsel Dirençlilik Döngüsü (Galderisi, 2014).

Türkiye'de kentsel dirençlilik genellikle doğal afetlerin önlenmesi ekseninde şekillenmektedir. Ek olarak, yukarıdaki şekilde verilen, kentsel dirençlilik döngüsünde cevap verme ve önleme fazlarında da eksiklikler bulunmaktadır. Çalışmada belediyelerin stratejik planlarında kentsel dirençliliğin bütüncül bir yaklaşımla ele alınmadığı öngörüsü ile hareket edilmiştir. Çalışmanın ilerleyen başlıklarında depremden etkilenen illerin stratejik planlarında yer alan doğal

afet, deprem ve kentsel dirençlilik ile alakadar olabilecek politika kararları, projeler ve uyumluluk dereceleri incelenmiştir.

6. 6 ŞUBAT KAHRAMANMARAŞ DEPREMİNDEN ETKİLENEN BELEDİYELERİN STRATEJİK PLANLARINDA KENTSEL DİRENÇLİLİK

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş ili Pazarcık merkezli 7.7 büyüklüğünde ve Elbistan merkezli 7.6 büyüklüğünde meydana gelen depremlerin ardından 7184 artçı deprem meydana gelmiş, 448.018 kişi tahliye edilmiş ve 50.500 kişi hayatını kaybetmiştir (AFAD, 2023). Depremde sayısız bina ve işletme fiziksel hasar almış ve bölgede geniş çaplı bir yıkım oluşmuştur. Çalışmada deprem kuşağında yer alan kentlerin dirençliliği sorgulanmıştır. 6 Şubat Depremi'nden etkilenen 11 adet il bulunmaktadır. Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elâzığ belediyelerindeki 2019-2024 dönemini kapsayan stratejik planlarda depreme ve diğer doğal afetlere hazırlık boyutunda çeşitli bulgular yer almıştır. Depremden etkilenen illerden bazılarının stratejik planlarında doğal afetlere hazırlık; mevzuat, stratejik hedef, amaç ve projeler ekseninde yer alırken bazı şehirlerde ise bu hazırlıkların yetersiz kaldığı görülmüştür.

Depremden etkilenen belediyelerin stratejik planlarını inceleme hususunda Korkın ve Öztop'un 2022 yılında "Journal of Civilization Studies" dergisinde yayımladıkları "Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarında Afet Yönetimi" makalesinde uygulanan yöntemden esinlenilmiştir. Buna göre depremden etkilenen belediyelerin stratejik planları afet ile ilgili tarihc, mevzuat analizi, üst politika belgeleri analizi, faaliyet alanlarında ürün ve hizmetler, afetlere yönelik birimler, araç gereçler ve donanım, PESTLE Analizi, SWOT Analizi, stratejik amaç ve hedefler, sorumlu birimler, performans göstergeleri, faaliyet ve projeler, iş birliği kurumları, Risk analizi, Tespit ve ihtiyaçlar ve bütçelendirme başlıkları ile incelenmiştir. İlgili başlıklarda afet ile ilgili atf yapıldığı takdirde tabloda "+", başlığı olup içerikte atf yapılmadığı takdirde "-", ilgili başlık stratejik planda yer almıyor ise "YOK" olarak işaretlenmiştir. Belediyelerin kentsel dirençliliği tablo vasıtasıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Deprem İli	Kurumsal Tarzı	Mevzuat Analizi	Ust Politika Analizi	Ürün ve Hizmetler	Afet Birimleri	Araç, Gereç ve Donanım	PESTLE Analizi	SWOT Analizi	Hedefler	Sorumlu Birimler	Performans Göstergeleri	Faaliyet ve projeler	İş birliği kurumları	Risk analizi	Tespit ve ihtiyaçlar	Bütçe
Adana	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Adıyaman	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-
Diyarbakır	-	+	+	+	-	+	YOK	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Elâzığ	-	-	+	-	-	-	-	+	+	+	YOK	+	+	-	-	+
Gaziantep	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hatay	-	-	-	-	-	+	YOK	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kahramanmaraş	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	+	+
Malatya	-	+	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+
Osmaniye	-	+	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+
Şanlıurfa	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Kilis	-	-	+	+	-	+	+	-	+	+	+	+	-	-	+	+

Tablo 1 Depremden etkilenen illerin stratejik planlarında afet ile ilgili bulgular

Adana, Gaziantep ve Osmaniye illerinin stratejik planlarında diğer kentlere nazaran doğal afetlere hazırlık ekseninde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ancak bu kentlerde de yıkımın en az depremden etkilenen diğer kentler kadar hissedildiğini söylemek gerekmektedir.

Adana Büyükşehir Belediyesi 2019-2024 dönemini kapsayan stratejik planlarında deprem ile ilgili belediyelerin sorumlu olduğu mevzuata yer verilmiş, stratejik amaç listesinde (amaç 2.2., 8.1. ve 8.4.) afet riskli bölgelerin kamulaştırmaya tabii olacağı belirtilmiş, afet ile ilgili 412 eğitim, 360 tatbikat, 286 bilinçlendirme çalışması, 2955 broşür, 2669 uygunluk haritası oluşturulmuş ve kamuoyu bilinçlendirme faaliyetleri yapılmış; Fatih, Evler, Göl, Sinan Paşa ve Köprülü Mahallelerinde Afet Riskli Alan ve Kentsel Dönüşüm projeleri düzenlenmiş, 11. Kalkınma Planı ve Cumhurbaşkanlığı yıllık programı hedefleri ile Belediyenin afet yönetimi ile uyumlu alanlar olduğu belirtilmiş, Ulusal Afet ve Acil Durum Bilgi Yönetim Sistemi oluşturulmasının gerekliliği ifade edilmiş (Ancak plan döneminde uygulamaya konulamamış), Deprem ve Doğal Afetler Komisyonu Kurulmuş, PESTLE Analizinde doğal afetlerin varlığı bir tehdit unsuru olarak listelenmiştir (Adana Büyükşehir Belediyesi, 2020). Gaziantep Büyükşehir Belediyesi için de benzer hazırlıklar söz konusu olmuştur. Öyle ki, ilgili planda Üst Politika Belgeleri Analizinde kültür mirasını koruyacak şekilde afet riskini dikkate alarak kentsel dönüşümün sağlanması amaçlanmış, kentsel dönüşüm ve sanayi dönüşümü yapılırken afet tehlikesinin gözetilmesi gerektiği belirtilmiş, afet haritaları, afet sonrası iyileştirmeler, yerel yönetimlerin kapasitelerinin geliştirilmesi ve toplumun bilinçlendirilmesinin sağlanması ifade edilmiş, İpekyolu Kalkınma Ajansı tarafından doğal afet ve risk unsurları gözetilmeksizin kentsel büyümenin gerçekleştiği tespit edilmiş, personelin afetlere hazırlık eğitimine tabii tutulması ifade edilmiş, SWOT Analizinde afet yönetim planı ve makine parkı “güçlü yönler” kısmında yer alırken “zayıf yönler” kısmında ise afet koordinasyon merkezlerinin bulunmadığı belirtilmiş, afet acil durum istasyonlarının kurulması amaçlanmış, Afetlere Dirençli Şehir Projesi ve Uluslararası Afet Çalışmalarına Katılım Projesi düzenlenmiş fakat tamamlanmamıştır (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2020).

Osmaniye Belediyesi ise kent büyüklüğü ve ölçeğine göre stratejik planda önemli afet hazırlıklarına yer vermiştir. Planda afet yönetimi ve sürdürülebilir çevre odak alanlarından biri olarak belirlenmiş, afet bilgi sisteminin oluşturulması hedeflenmiş, afet riskli bölgelerin dönüştürülmesi amaçlanmış, toplumu bilinçlendirme çalışmaları ve güvenli yerleşim yerleri oluşturma hususunda risk azaltma çalışmaları hedeflenmiş, Türkiye Afet Risk Azaltma Planı oluşturulması hedeflenmiş (ancak plan döneminde gerçekleşmemiş), Stratejik hedef 8.0.2.'ye göre afetlere karşı hazırlıklı kent olma hedefi belirlenmiş, deprem vb. doğal afetler ile ilgili savunma planı geliştirilerek eğitim, ekip oluşturma, eğitim, tatbikat faaliyetleri ve sivil savunma hizmetleri oluşturma amaçlanmıştır. Osmaniye Belediyesi'nin bütçesi ve nüfusu düşünüldüğünde, depremden etkilenen diğer kentlere göre afet olgusuna daha fazla önem verdiği görülmüştür. Ancak oluşturulan projelerin bütçeleri oldukça kısıtlıdır.

Diyarbakır ve Hatay Büyükşehir Belediyelerinde ise doğal afet ve kentsel dirençlilik olgusu, Gaziantep, Adana ve Osmaniye Belediyelerinin planları kadar olmasa da hazırlıklı denilebilecek seviyededir. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 2020-24 stratejik planı PESTLE Analizi kısmında afet riskli yapı ve alanların bulunduğu yer verilmiş ve bu alanlarda kentsel dönüşüm yapılması gerektiği belirtilmiş, mevzuat analizinde doğal afetlere karşı planlama vb. hususlarda yasal düzenlemelerin yetersiz olduğu belirtilmiş, üst politika belgeleri analizinde ise doğal afetlere yönelik acil eylem planı yapılması planlanmıştır. Belediye'nin stratejik amaçlarında afetlere hazırlığa yer verilmiş ve dayanıklı şehir, afetlere hazırlık ve mekânsal iyileştirme projeleri yürütülmüştür (Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, 2020). Fakat deprem ile ilgili spesifik olarak herhangi bir hazırlık yer almamıştır. Depremden en çok etkilenen illerden

olan Hatay Büyükşehir Belediyesi stratejik planında ise belediyenin stratejik amaç listesinde afet ve acil durumlara hazır olma kapasitesinin artırılması gerekliliği, afetlere karşı kapsamlı müdahale ihtiyacı, stratejik amaç 7'ye göre kamuoyunu afetlere karşı bilinçlendirme gerekliliği, afet riski taşıyan yerleri tahliye etme hususundaki yasal yükümlülükler, Üst Politika Belge Analizi kısmında afet riski olan yerlerin dönüştürülmesi hususu, mikro bölgeleme çalışmalarının yapılmasının hedeflenmesi, SWOT Analizinde doğal afetin bir tehdit unsuru olarak yer alması gibi olgulara yer verilmiştir (Hatay Büyükşehir Belediyesi, 2020). Deprem konusunda ise Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nden farklı olarak kentsel planlamada depremin etkisinin gözetilmesi ihtiyacı ifade edilmiştir.

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi ve Kilis Belediyelerindeki çalışmalar ise Diyarbakır ve Hatay illerine benzerdir. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi stratejik planında afet ve acil durumda güvenliği artırma, afetler ile mücadelede planlama, eğitim ve tedbir çalışmaları, kentsel dönüşümde afet ile bütüncül yaklaşımın ele alınması, afet toplanma alanları için Millet Bahçesi projesi ve doğal afetler ile ilgili eğitim projeleri planda yer almıştır (Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, 2020). Kilis Belediyesi'nde ise afet ve acil durumlara müdahale kapasitesini artırma hedefi, kentsel dönüşümde afet riskinin göz önünde bulundurulması, afet sonrası iyileştirme çalışmaları, yerel yönetimlerin afet birimlerinin kapasitesinin güçlendirilmesi, 11. Kalkınma Planı kapsamında afetlere hazırlık ve sonrası müdahalede altyapı faaliyetlerinin artırılması amaçlanmış ve faaliyet alanlarında kent güvenliği afet yönetimine yer verilmiş ve Stratejik hedef 3.9.'a yönelik proje yürütülmüştür. Ancak planda depreme yönelik veriler yer almamaktadır (Kilis Belediyesi, 2020).

6 Şubat Depremi'nden etkilenen diğer 4 kentin stratejik planlarında ise doğal afetlere hazırlık ve dolayısıyla kentsel dirençlilik olgusuna yeteri kadar önem ve yer verilmediği görülmektedir. Özellikle Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, Malatya Büyükşehir Belediyesi, Elâzığ Belediyesi ve Adıyaman Belediyesi'nde afetlere hazırlık oldukça kısıtlıdır. Adıyaman Belediyesi'nin stratejik planında depremden bahsedilmemiş, yalnızca stratejik amaç listesinde afetlere karşı bilinçlendirme çalışmalarının yapılması, SWOT Analizinin "Tehditler" kısmında afet toplanma alanlarının yetersiz olması gibi hususlara yer verildiği görülmüştür (Adıyaman Belediyesi, 2020). Afet yönetimi ve deprem ile alakalı herhangi bir projeye belediye yer vermemiştir. Elâzığ Belediyesi'nde de durum benzer şekilde iken; ek olarak sivil savunma hizmetleri ve Elâzığ'ın deprem kuşağında olduğu planda yer almıştır (Elâzığ Belediyesi, 2020). Şanlıurfa ve Malatya Büyükşehir Belediyelerinde deprem ve afetlere hazırlık ile ilgili yeterli veri bulunamamakta, doğal afetlere hazırlık eksenindeki projelere de yer verilmemiştir. Yalnızca afet ve itfaiye hizmetlerinin yetersizliği ve daha etkin olması gerektiği planda mevcuttur (Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, 2020).

7. SONUÇ

6 Şubat depremi tüm Türkiye için bir milat olmalıdır. 17 Ağustos depreminden sonra bu derece ağır bir tablonun tekrarlanmasında tüm kamu kurumlarının kendilerini sorgulaması gerekmektedir. Çalışmada bu anlayıştan yola çıkarak afet bölgesi kentleri özelinde yerel yönetimlerin stratejik planlarında doğal afetlere dair ne derece hazırlık öngördükleri incelenmiştir. Doğal afetlere hazırlık çok boyutlu olmakla birlikte, çalışmada stratejik planlar çerçevesinde 16 başlıkta yapılan değerlendirme sonucunda; Adana, Osmaniye ve Gaziantep illeri doğal afetlere nispeten daha hazırlıklı görünmekle birlikte, Diyarbakır ve Hatay

Büyükşehir Belediyelerinde ise doğal afet ve kentsel dirençlilik olgusu, Gaziantep, Adana ve Osmaniye Belediyelerinin planları kadar olmasa da kâğıt üstünde hazırlıklı denilebilecek seviyededir. Kilis Belediyesi için depreme yönelik net verilere ulaşlamamakla birlikte stratejik planında afetlere hazırlık ve sonrası müdahaleler için amaçlar belirtilmiştir. Şanlıurfa, Malatya, Elâzığ, Adıyaman kentlerinde belediye stratejik planlarında ise doğal afetlere hazırlık ve dolayısıyla kentsel dirençlilik olgusuna yeteri kadar önem verilmediği görülmektedir. Türkiye'de politika yapımcıların kalkınma planları ve stratejik planlarında yer alan afet yönetimi ve kentsel dirençlilik hedeflerinin büyük bir çoğunluğunda yalnızca iyileştirme faaliyetleri bulunduğu görülmekte; kentsel dirençlilik olgusu bütüncül olarak incelenmemektedir.

Yaşanan depremin gücü her ne kadar çok şiddetli olsa da afet öncesine dair yapılabilecekler daha fazla olabilir ve daha fazla insan kurtulabilirdi. Her kentin coğrafi konumu, sosyal, fiziki, ekonomik ve kültürel koşullarına bağlı olarak özgünlükleri çerçevesinde afete hazırlık açısından yerel yönetimlerin özel yaklaşımlar geliştirmesi gerekmektedir. Bu süreçte oluşturulacak kamu politikaları içinde vatandaşa en yakın hizmet birimi olarak yerel yönetimler halkın ihtiyaçlarını belirleyerek merkezi hükümete bildirmeli ve politika oluşturulması sürecinde belirleyici olmalıdır. Belediyelerin sürdürecekları kamu politikalarının altlığını oluşturan stratejik planlarında afet yönetiminin afet öncesi ve sonrasına yönelik afet yönetimi başlığı altında ayrıntılı ele alınması, afet birimlerinin oluşturulması, süreçte kentteki üniversitelerin ilgili bilim dallarından destek alarak risk analizini yapması, hedefler belirlemesi, performans göstergeleri oluşturması, araç gereç ve donanım hakkında teknolojik son gelişmelere yatırım yapılması; tecrübe ve iyi uygulama örneklerini görmek adına uluslararası kent ağlarına dahil olması; afete dirençlilik hakkında da hedeflerin ve sorumlu birimlerin belirlenmesi; kurumlararası iş birlikleri gerçekleştirmesi, kentteki sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile projeler yapması; en önemlisi de yeterli bütçe ve personel ile desteklemesi gerekmektedir. Bu süreçte yerelde; kurumlararası iletişim süreçlerinin iyi planlanması, doğayla uyum içinde yaşanması, yerleşim için tehlikeli alanlarda yapılaşmanın engellenmesi, kaynakların etkin kullanımı, kamusal alanların çoğaltılması, tarım alanlarının korunması, halkın bilgilendirilmesi ve tüm paydaşların aktif katılımı sağlanmalıdır. Türkiye bir deprem ülkesidir bu gerçekten hareketle aynı kayıpların tekrar yaşanmaması için başta yerel yönetimler olmak üzere tüm kurumların ve bireylerin bu planlara inanması ve gerçekleşmesini istemesi, buna yönelik Cumhuriyetimizin 100. yılında tüm Anadolu kentlerinde düzenli afet yönetim sistemi kurulması dileğiyle.

EXTENDED ABSTRACT

Research Problem: Gaining urban resilience in the face of natural disasters that occur for different reasons is becoming more and more important for cities all over the world. Disaster management brings along all processes including preparedness against all kinds of hazards, mitigation and recovery. The most important stage in the modern disaster management system is the preparation (mitigation) stage, which includes precautions before natural disasters occur. The resilience of cities against the adverse events they face is the responsibility of policy makers, citizens and decision makers, especially local governments. Local governments are also responsible for the adverse consequences of the 6 February Kahramanmaraş Earthquake. The aim of this study is to question the local governments of earthquake-affected provinces in terms of disaster risk assessment and planning by focusing on the pre-disaster period. The study focuses on analyzing the fields of activity of urban resilience at the municipality scale in the disaster management cycle. It aims to draw attention to the establishment of a regular disaster management system to prevent the same experiences in cities after disasters.

Research Question/s: The study was conducted within the framework of the following main question and three separate sub-questions.

- Q1. In which areas were the municipalities affected by the Kahramanmaraş earthquake prepared for urban resilience in their strategic plans?
- Q1a. What are the missing factors in the preparations of the local governments of the earthquake-affected provinces?
- Q1b. Which preparations do local governments need to make to achieve urban resilience against possible earthquakes?
- Q1c. Which of the earthquake-affected municipalities stand out in their strategic plans?

Literature Review: The study is designed within the framework of urban resilience, disaster management, strategic planning and the February 6 earthquake. Each of these terms have been the subject of many scientific research in different disciplines. Disaster management in Türkiye has historically been a reflex-based process in which central organization has been the main actor. Türkiye's location in the earthquake zone has led to the questioning of urban resilience. Due to the complex structures of cities, the phenomenon of resilience needs to be analysed interdisciplinary. In Türkiye, urban resilience is generally discussed in the framework of preventing natural disasters. The phenomenon of strategic planning in Turkish public administration dates to the early 2000s. In the literature, when the strategic plans, action plans and performance programs of policy makers are examined, urban resilience is based on the disaster management of cities. The February 6 earthquake also accelerated urban resilience and disaster management studies.

Methodology: While examining the strategic plans of earthquake-affected municipalities, the method proposed in the article "Disaster Management in Strategic Plans of Metropolitan Municipalities" published by Korkin and Öztöp in the "Journal of Civilization Studies" in 2022 was applied. Accordingly, the strategic plans of 11 earthquake-affected municipalities were analysed under the following headings: disaster-related history, legislative analysis, analysis of top policy documents, products and services in the fields of activity, units for disasters, tools and equipment, PESTLE Analysis, SWOT Analysis, strategic goals and objectives, responsible units, cooperation institutions, performance indicators, activities and projects, risk analysis, identification and needs, and budgeting.

Result and Conclusion: As a result of the assessment made under 16 headings within the framework of strategic plans, Adana, Osmaniye and Gaziantep provinces seem to be relatively more prepared for natural disasters. Diyarbakır and Hatay Metropolitan Municipalities, on the other hand, are not as prepared for natural disasters and urban resilience as the plans of Gaziantep, Adana and Osmaniye Municipalities. In the municipal strategic plans of Şanlıurfa, Malatya, Elâzığ and Adıyaman, it is seen that the preparation for natural disasters and thus urban resilience are not given enough importance. Although no clear earthquake-related data is available for Kilis Municipality, its strategic plan includes objectives for disaster preparedness and post-disaster interventions. It is seen that most of the disaster management and urban resilience targets included in the development plans and strategic plans of policy makers in Türkiye include only improvement activities; the urban resilience phenomenon is not examined holistically.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkıları: Pınar SAVAŞ YAVUZÇEHRE - Alperen AKGÜL, çalışmanın tüm bölümlerinde ve aşamalarında katkı sağlamışlardır. Yazarlar esere eşit oranda katkı sunmuştur.

Çıkar Beyanı: Yazarlar ya da herhangi bir kurum/kuruluş arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement: The authors declare that the ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In the event of a contrary situation, the Journal of Public Administration and Policy has no responsibility and all responsibility belongs to the author of the study.

Author Contributions: Pınar SAVAŞ YAVUZÇEHRE - Alperen AKGÜL have contributed to all parts and stages of the study. The authors contributed equally to the study.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest among the authors and/or any institution.

KAYNAKÇA

- Adıyaman Belediyesi. (2020). *2020-2024 dönemi Adıyaman Belediyesi Strateik Planı*. Kamuda Stratejik Yönetim Erişim Adresi: <https://ww.adiyaman.bel.tr/assets/img/birimler/mevzuatlar/50c40e12-bcdc-4a08-a035-54c6485a9d76.pdf>
- Adana Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Planlar*. Adana Büyükşehir Belediyesi Web Sitesi Erişim Adresi: https://www.adana.bel.tr/panel/uploads/stratejikplani_v/files/2020-2024-adana-buyuksehir-belediyesi-stratejik-plani.pdf
- AFAD. (2021, Temmuz 29). *Hakkında*. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Erişim Adresi: <https://www.afad.gov.tr/afadhakkında>
- AFAD. (2023, Şubat 21). *Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Depremler Hk. - 34*. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Erişim Adresi: <https://www.afad.gov.tr/kahramanmarasta-meydana-gelen-depremler-hk-34>
- AFAD. (tarih yok). *Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>
- Albrechts, L. (2001). In Pursuit of New Approaches to Strategic Spatial Planning. A European Perspective. *International Planning Studies*, 6(3), 293-310. <https://doi.org/10.1080/13563470120026514>
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004, Temmuz 10). *Büyükşehir Belediyesi Kanunu*. Mevzuat Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Büyükkaracığan, N. (2016). Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Kriz ve Afet Yönetim Çalışmalarının Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*(12), 195-219.
- Belediye Kanunu. (2005, Temmuz 7). *Belediye Kanunu*. Mevzuat Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf>
- Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Stratejik Planlar*. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Web Sitesi Erişim Adresi: <https://www.diyarbakir.bel.tr/bilgi-bankasi/1/stratjik-plan.html>
- Elazığ Belediyesi. (2020). *Stratejik Planlar*. Elazığ Belediyesi Web Sitesi Erişim Adresi: https://www.elazig.bel.tr/dosya/yayin/dosyalar/Stratejik_Plan2020_2024.pdf
- Erkal, T. ve Değerliyurt, M. (2011). Türkiye'de Afet Yönetimi. *Eastern Geographical Review*, 14(22), 147-164.
- Galderisi, A. (2014). Urban resilience: A framework for empowering cities in face of heterogeneous risk factors. *A | Z Itu Journal Of The Faculty Of Architecture*, 11(1), 36 - 58

- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Planlar ve Raporlar*. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Web Sitesi Erişim Adresi: <https://www.gaziantep.bel.tr/uploads/2020/07/2020-2024-stratejik-plan.pdf>
- Genç, N. (2009). Türk Kamu Yönetiminde Stratejik Planlama. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(23).
- Glaeser, E. L. (2022). Urban resilience. *Urban Studies*, 59(1), 3-35. <https://doi.org/10.1177/00420980211052230>
- Hatay Büyükşehir Belediyesi. (2020). *2020-2024 dönemi Hatay Büyükşehir Belediyesi Stratejik planı*. Kamuda Stratejik Yönetim Erişim Adresi: <https://api.hatay.bel.tr/storage/gallery-media/September2021/wVfj8PuDP3XaraWgQGAS.pdf>
- Holling, C. S. (1973). Resilience and Stability of Ecological Systems. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 4(1), 1-23. <https://doi.org/10.1146/annurev.es.04.110173.000245>
- ICLEI. (2019). *Resilient cities, thriving cities: The evolution of urban resilience*. Bonn, Germany.: ICLEI – Local Governments for Sustainability e.V.
- İl Özel İdaresi Kanunu. (2005, Şubat 22). *İl Özel İdaresi Kanunu*. Mevzuat, Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5302.pdf>.
- Kadioğlu, M. (2008). Modern Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri. M. Kadioğlu, & E. Özdamar (Ed.), *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri* içinde (s. 1-35). Ankara: JICA Türkiye Ofisi.
- Kahraman, S., Polat, E., & Korkmazıyürek, B. (2021). Afet Yönetim Döngüsündeki Ana Terimler. *Avrasya Terim Dergisi*, 3(9), 7-14.
- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Stratejik Plan*. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Web Sitesi Erişim Adresi: <https://kahramanmaras.bel.tr/stratejik-plan>
- Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu. (2003, Aralık 24). *Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu*. Mevzuat Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5018.pdf>.
- Kaya, H. & Yaylı, H. (2023), "Belediyelerin Kentsel Dirençlilik Algısını Stratejik Planlardan Okumak: TR71 Bölgesi Örneği", *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 6(2), s.376-385, Doi: <https://doi.org/10.33712/mana.126017>
- Kilis Belediyesi. (2020, Ağustos 6). *Kilis Belediyesi 2020-2024 Stratejik Plan*. Kilis Belediyesi Web Sitesi Erişim Adresi: <https://www.kilis.bel.tr/index.php/2020/08/06/test/>
- Korkın, E. ve Öztıp, S. (2022). Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarında Afet Yönetimi. *Journal of Civilization Studies*, 7(1) 61-75. <https://doi.org/10.52539/mad.1120801>
- Nalcı Arıbaşı, N. (2014). Kamuda Stratejik Planlamanın "Katılımcılık" Boyutu. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 80-100.
- Özmen, B., Nurlu, M., Kuterdem, K., & Temiz, A. (2005). Afet Yönetimi ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü. *Deprem Sempozyumu*. Kocaeli: Grand Yükseliş Hotel.
- Resmî Gazete. (2018, Temmuz 15). *4 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı. Erişim Adresi: <https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/gamer/4-NOLU-CUMHURBASKANLIGI-KARARNAMESI.pdf>

- Roitman, S. (2010). Gated communities: definitions, causes and consequences. *Urban Design and Planning*, 163(1), 31-38.
- Rojek, C. (2000). Indexing, Dragging and the Social Construction of Tourist Sights. C. R. Urry (Ed.), *Touring Cultures. Transformation of Travel and Theory* içinde (s. 52-74). New York: Routledge.
- Sezer, Ö. ve Tozbey, Ş. (2023). Türkiye'de Afet Yönetiminin Merkezi ve Yerel Düzeyde Örgütlenmesi Üzerine Bir Değerlendirm. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 79-102.
- Strategy Unit. (2004). *Strateji Yaşam Rehberi*. Cabinet Office Başbakanlık Strateji Birimi Erişim Adresi:
<http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/UQ0EC+Stratejiyasamrehberi.pdf>
- Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Stratejik Plan*. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Web Sitesi Erişim Adresi:
https://www.sanlıurfa.bel.tr/files/1/bsb_sonra/sanlıurfa_buyuksehir_belediyesi_2020-2024_stratejik_plani.pdf.
- Toprak Karaman, Z. (2016). Afet Yönetimine Giriş ve Türkiye'de Örgütlenme. Z. Toprak Karaman, O. Sancakdar, A. Ekşi, P. Ersoy, G. Börühan, S. Esmer, . . . E. Aslanpay Özdemir (Ed.), *Bütünleşik Afet Yönetimi* içinde (s. 1-37). İzmir: İlkem.
- Tuğaç, Ç. (2019). Kentsel Dirençlilik Perspektifinden Yerel Yönetimlerin Görevleri ve Sorumlulukları. *İdealkent*, 10(28) 984-1019.
<https://doi.org/10.31198/idealkent.634144>
- UNDDR. (2015). *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030*. UNDDR Documents and Publications Erişim Adresi:
<https://www.undrr.org/media/16176/download?startDownload=20241011>
- United Nations. (2009). *2009 UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction*. UNDRR Erişim Adresi: <https://www.undrr.org/publication/2009-unisdr-terminology-disaster-risk-reduction>.
- Waldo, D. (1972). Developments in Public Administration. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 404(1), 217-245.
<https://doi.org/10.1177/000271627240400118>.